Revista apare o dată la două luni. Următorul număr va apărea în august.
Foto: Florian Klauer
Anul III, Nr. 3, 2018

topLitera

REVISTĂ LITERARĂ

Poezie

ÎN SLOVĂ MĂ AȘEAZĂ

Păstrează-mă în tine ca pe-o făptură dalbă
Ca să-ți colind hoinară cu pași ușori în gând,
Așterne-mă-ntr-o filă ce-o scrii într-o poveste
Punând ceva din tine în fiecare rând!

Fărâmă din străfunduri m-așează-n slovă-aleasă,
Cerneală roșie-n picur în vârful de condei,
Mă scrie-n neuitare pe pergament de suflet
Cuvânt venit din mine, sfințit prin ochii tăi!

Doar tu-mi cunoști povestea în rânduri așezată
Sunt taină nepătrunsă atâtor ochi străini,
Dezleagă-mă din mine și-n noi mă zăvorește
Să mă răsfăț de-a pururi în ochii tăi senini!

Carolina Baldea

CUGET

Nu oricând poți scrie versuri
Și ce vrei poți să-nșiri
Pe o coală de hârtie
Din frumoasele-amintiri!
E o cumpănă în zi
În care ți se năluce,
Orice lucru ai ți-l lași
Versul ce în gând l-aduce
Și să începi să scrii.
Nu poți verzi, uscate,
Spre a face tu în schimb
Să-nțeleagă cel ce poate!
Căci a scrie cu folos
E ceva în schimb din tine
Și o mare fericire
C-ai făcut ceva frumos...!

Nicolae Gheju

FRÂNTURI DE „NOI”

Frânturi de „noi” încerc s-adun în palmă
Dar printe degete mi-alunecă mereu,
Par cioburi sparte dintr-o apă calmă,
Bucăți de negăsit, cum negăsită-s eu!

Te-ai risipit cu vise și săruturi
Cum risipite bat și-n mine vânturi,
Străbat pierdută searbede ținuturi
Ecou de „noi” e doar la mine-n gânduri!

Sunt oarbă prin nisipuri mișcătoare,
Mă afund și pier încet cu ochii goi
Strâng încă-n pumni bucăți înșelătoare
Dintr-o imagine în care eram „noi”!

Carolina Baldea

FRĂMÂNTAREA NOPȚII

Noaptea vine, noaptea trece
Dorul mândrii mă petrece
Mă scoală moartea din somn
Și nu mă lasă noaptea să dorm
Sar din pat, mă pun la masă
Fuga mă duc la fereastră
Parcă mi se năzărește
Chipul care mă iubește.
Stau cu mâna-n neant afară
Frigurile mă doboară
Aștept degetul să-ți simt
Mijlocul să ți-l cuprind
Dar mă-ntind spre biata lună
Care razele-și adună
Și în față mi le revarsă
Să-mi vadă fața în rază.
Dar sunt trează, cuget bine
C-ai să vii singur la mine
Măcar noaptea să te vadă
Pe la mine prin ogradă.
Să vadă că-mi dai târcoale
Eu să-ți cad în brațe moale
Să-mi sfâșii cu amor cămașa
Și dulce să-mi săruți fața.
Să rugăm luna să tacă
Stelele să se prefacă
Toate că au adormit
Noi să mergem la iubit.

Nicolae Gheju

SINGUR...

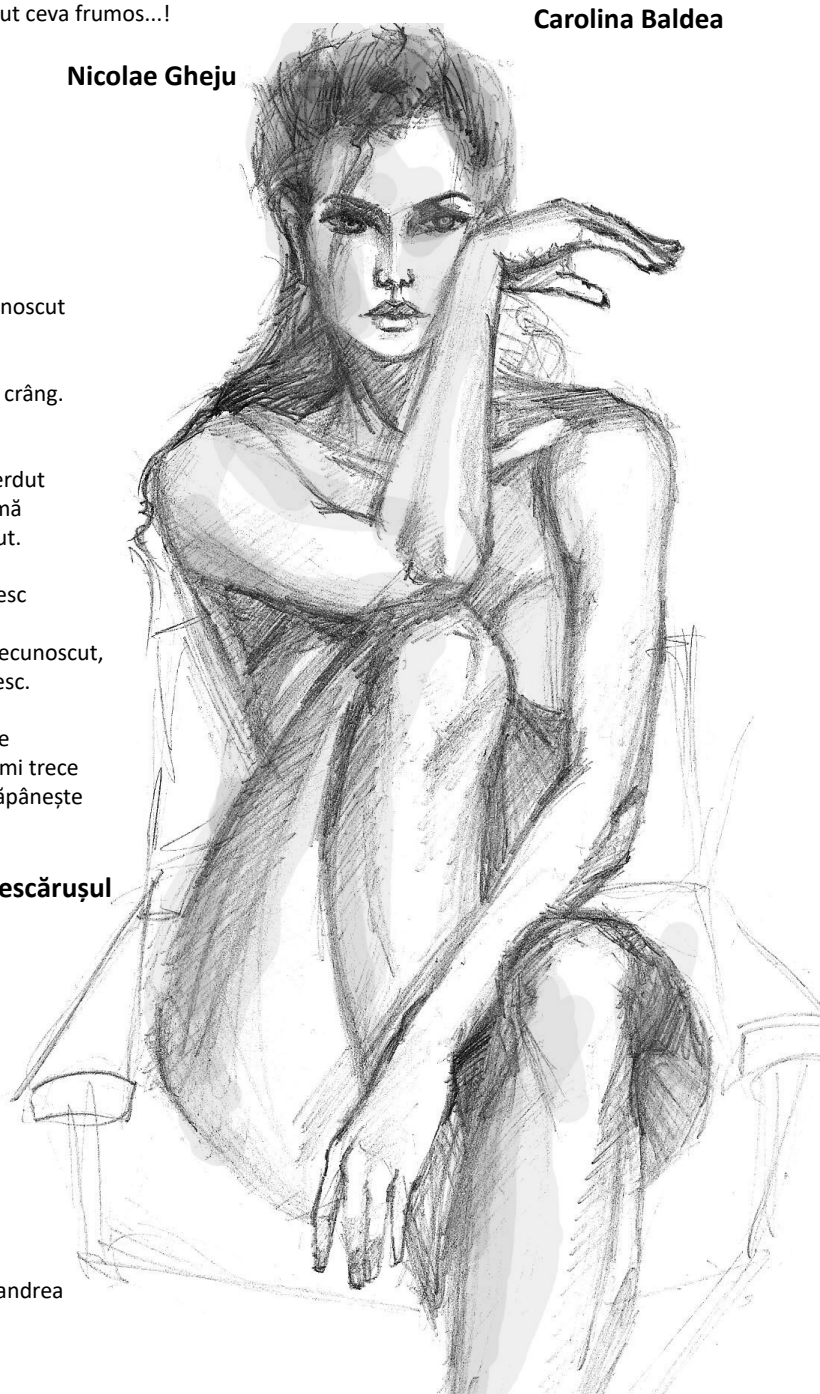
Sunt singur, un necunoscut
Ce privesc în amurg
Ce răzbat în trecut
Ce stă singur într-un crâng.

Aprind o țigară,
Mă simt singur și pierdut
Sunt o simplă fantomă
Care privește-n trecut.

Deschid ochii și privesc
Cum anii au trecut
Cum am rămas un necunoscut,
Închid ochii și zâmbesc.

Un fior rece mă trece
Un gând prin minte-mi trece
Un sentiment mă stăpânește
Inima îmi este rece.

Pescărușul

Ilustrație: Maria Mirabela Joandrea

ÎNTÂMPLARE...

Te-am întâlnit întâmplător,
Călătorind, în drum de seară...
Tu mi-ai cerut un simplu joc
În gară... la țigară...

Tichetele, loc lângă loc,
Și destinația... comună...
Simțeam cu cotul meu cel drept
O coapsă tare... dură!

Ne prefăceam că picotim
Eram atât de-aproape...
Cu tâmplele-mpreunate...
Mai mult, nici că se poate!...

Dar timpul zboară ca un gând...
În loc uitat... la țară...
Ne-am prezentat... te-am sărutat
prelung
Și-am coborât ca un nătâng...

Când trenul tocmai a mișcat,
Mi-ai spus, la geam, noian de vorbe,
Dar n-am auzit de suierat
De ropotul șinelor surde!

Înv. G. Colceriu

RĂMAS BUN

Sunt momente ale vieții,
Când și lucrurilor dragi,
Le spui rămas bun sau adio,
Și de ele te desparți!

Ce astăzi e actualitate,
În urmă ai să lași, ca mâine,
Viața-ți oferă de toate,
Și uneori îți i-a prea multe!

Toate devin o poveste
Ce cu parfum te-nvăluie,
Sau rămân o amintire
Cu dureri ce stăruie.

Din fericire, pentru noi,
Sunt lucruri care se repetă,
Născându-ți în suflet fiori,
Când povestea-i retrăită!

Te bucuri de-un apus de soare,
De răsăritul lui în zori,
Uneori de ploi, ninsoare,
Ori de parfumul unei flori.

Sunt multe ce de-a lungul vieții
Se repetă adeseori,
Dar și lucruri ce-s pierdute,
Nu le trăiești de două ori!

Daniel Voica

CĂMEȘĂ DE CÂNEPĂ

Cămeșă de cânepă,
Cu șire pe mânecă,
Cu cipcuță de bumbac,
Cămeșă, te port cu drag.

Străbunica te-o purtat
Și la joc și la arat.
A ta pânză o-nvelit
Pruncii pe aiest pământ.

Cămeșă cu trudă multă,
Din cânepă-ai fost făcută.
Boresele-n mălăiște,
Rânduieu de-o câneciște.

Sămănat-o a mei țărani
Cânepa sute de ani;
Sămănat-o, prelucrat-o
Din topcilă o melețat-o,
După aia o hocelat-o,
Și apoi o pieptănat-o.

Boresăle de pe vale,
Făceau cânepa fuioare
Și-o torceau în șezători,
Tot fuior, după fuior.

Torceau gușă după gușă
Răsucind pe a lor fusă.
Se duceau la casa lor,
Răștieu pe răștitor

Jărbgie te făceu,
În ciubere te cșerbeu
Apoi te spălau în vale,
Te-bjile apoi la soare.

Te uscau, te depănau,
Te urzeau, te nevedeau
Și pe urmă te țăsau...

Da' amu' nu me găsăști
Cânepă de la Cuiejdi,
Pe Mureș, pe mălăiște
Nu me găsăști cânepciște.

Sămânța de cânepă
Nime'-amu' nu me țăsă...
Cămeșă de cânepă...

Victoria Fodor Demian

LUPTA CU VIAȚA...

În lupta dintre zi și noapte,
O luptă nesfârșită...
O dată una o dată alta,
E chiar... neprevăzută...
În nopți cu fulger și cu tunet,
E-al zilei noul sunet...
Iar ploile udă uscatul
Rămânând ziua umed...
Și-aruncă Luna meteori
S-amenințe Pământul...
Doar Soarele cu raza sa
Se sfarmă deseori...
Iar și ziua... dar și noaptea
Sunt doar... dintru-ale noastre...
Ce sorți avem...
Ne par mereu... nefaste...
Când la cutremur s-au zdrobit
Case și vieți miloase
Imagini triste... de mormânt
Cu resturi de... moloz și... oase...
E tot destinul un război
Pe viață și pe moarte...
Mulți dintre morți sunt încă vii,
Cei vii sunt hăt departe...
Așa ne e dat de Dumnezeu
Ca să ne ducem crucea...
„Să fiți mereu copii cuminți!”
Zicea și... domnul Vucea!
Și Soarele mă mângâia,
La fel un vânticel
Pășeau agale la izvor
Și luni și joi și azi și ieri,
Mereu...

Înv. G. Colceriu

LA MĂSURA OILOR

Ciobane, vreau să chiui
În Crețoaia să mă sui
Să mă-ntâlnesc cu vălenii
Și să chiui dumbrăvenii

Să prind caii la trăsură
Ca să mergem la măsură
La măsura oilor
La stâna ciobanilor

La măsură toți să vină
Unde-s oile la stână
La stâna ciobanului
În Dumbrava, mândru sat
Oamenii-s de lăudat
Pentru faptele lor bune
Ce li dusă faima-n lume.

Pentru cântecele lor
Și măsura oilor
Pentru harnicii ciobani
Aș cânta sute de ani.

Victoria Fodor Demian

Proză

ULTIMUL

„Ești singur numai atunci când
nu mai ai să-ți spui nimic.”
Tudor Mușatescu

Tot ce trebuie să faci este să privești. Să fii atentă și să privești. Astfel, nu vei păți nimic. Bătrânii au mișcări lente. Mult prea încete pentru noi. Au impresia că încă sunt rapizi. Dar nu este așa. Palma cade prea târziu. Sunt deja în celălalt capăt al mesei. De pe cană îl pot observa în voie. Îi aud clar vocea gâjâită.

- Știi de ce te-am sunat, nu?

Ține telefonul la ureche ciudat. Oblic și depărtat câțiva centimetri de față. Cotul împunge aerul undeva în față. De parcă i-ar fi frică să-și atingă corpul. Ca toți bătrânii, de fapt. Lor le este teamă să-și atingă trupul. Teamă sau silă. Când o fac, o fac cu frică.

- Da. Alaltăieri noapte. Infarct.

Îmi iau încet zborul de pe cană. Mă așez pe spătarul băncii, lângă el. Miroase ciudat. În general, bătrânii au un miros ciudat. Un amestec de vechi, stătut și de urină. E mirosul bătrâneții și bolii, al neputinței.

- Măcar nu s-a chinuit ca Ion. Lui i s-a oprit motorașul și gata. L-a găsit colegul de cameră, dimineața.

Mă apropii încet de spatele lui. Urc pe cămașa cu mâneci scurte. Galbenul ei pare și mai aprins în soare. Îi place să stea ore în șir la soare. Bătrânii au nevoie de căldură. Trecerea timpului cere căldură. Din ce în ce mai multă căldură.

- Joi e înmormântarea, la 12, la Sf. Gheorghe. Acolo are azilul locuri cumpărate. Am avut noroc. Noi am avut noroc. Oricui i-ar fi convenit așa pensie ca a noastră.

În timp ce vorbește, mângâie banca. Mâna i se reflectă în luciul lemnului. Mă plimb o vreme în lungul gulerului. Urmăresc dunga subțire de jeg ca o șosea. O șosea ce lucește în soare. Îi place să poarte hainele mult timp. Chiar și când încep să miroasă urât. Sau când mizeria începe să se zărească. Are cine să i le spele. Dar așa îi place lui.

- Știi că e ultimul telefon, nu? Am mai rămas doar noi doi. Din cinci, am mai rămas doar doi. Știi când ne gândeam? Am ajuns și aici. De-acum începem să ne întrebăm mai des. Pe cine vom mai suna când unul dintre noi...?

Bătrânul privește în gol, spre gard. Cărarea nu se zărește prin bălăriile înalte până la brâu. Iarba a crescut mult. Nu lasă pe nimeni să o tundă. Doar în jurul băncii e liber. Aici pământul e bătătorit. E locul preferat al bătrânului. Nu mai face prea multe lucruri. Stă la soare și privește.

Mă simte când urc pe gâtul lui. Ridică mâna încet și îmi iau zborul. Mă așez pe ambalajul batonului de ciocolată. Mă izgonește și de aici. Încă nu l-a desfăcut. Bătrânului îi plac mult dulciurile. Și mie îmi plac la nebunie. Știu că va trebui să-l desfacă. În cele din urmă îl va desface. Voi sta cu el până o va face.

- Mai ții minte? Irinel ne-a sunat când a murit Ion. Apoi Dan, când a murit Gabi. Apoi... Și ne întrebam cum va fi. Cum va fi când vom rămâne doi. Sau când va rămâne doar unul. Pe cine va mai suna?

Bătrânul se apleacă spre masă. Întinde mâna spre ciocolată. Mă apropii cu pași repezi. Rupe ambalajul și privește batonul. Apoi mușcă cu poftă. Îmi fac curaj. Câteva bătăi de aripi și am ajuns. Mâna lui mă izgonește din nou. Mă așez pe umărul drept. Se ridică cu greutate. Continuă să țină telefonul la ureche.

- Ar trebui să ne sunăm și cu alte ocazii. Să nu fie acesta ultimul telefon. Nu mai suntem decât noi.

Pășește cu greu spre stradă. Îl urmez în zbor. Buruienile se mișcă la trecerea lui. Dau roată ciocolatei și apoi mă așez pe mână. Apoi pe frunte, pe gât, pe piept. Nu pe nas. Nasul și urechile sunt cele mai sensibile. Știu bine lucrul ăsta. Bătrânul se apără cu stoicism. Și mai mult își apără ciocolata. Trebuie să ajung la ea.

- Atunci așa rămâne. Ne vedem joi la cimitir. Și rămâne să ne mai auzim.

Privește ecranul înainte de a închide. Ajunși în umbra casei, inspectez camera. Mobilă veche, tocită și care miroase. Miroase ca toate casele bătrânești. Și ca toți bătrânii. Așază telefonul pe masă. Nu lasă ciocolata din mână. Când iese din cameră, îl urmez. Știu că îl enervez. Însă trebuie să ajung la ciocolată. Doar o înghițitură și gata.

Când pătrundem în hol, simt răcoarea. Casele vechi sunt răcoroase. Auzisem asta dinainte. Lumina pătrunde prin gemulețul ușii de la intrare. Se zăresc razele în praful ce plutește alene. Și receptorul ce atârnă pe perete, de cordonul spiralat. Bătrânul șoptește ușor, ca pentru sine:

- Vom mai discuta și cu alte ocazii.

Apoi închide și telefonul fix. A fost ultimul telefon. De acum nu mai are pe cine să anunțe. Și nici ce să anunțe.

Gabriel Florin Macsim

Ilustrație: Maria Mirabela Joandrea

Literatură pentru copii

AM FOST CÂNDVA COPIL

De ce-ai trecut copilărie?!
Parcă prea iute-ai fugit!
Tare dragă-mi erai mie,
Și mă făceai fericit!

Uneori îmi amintesc,
De multele năzbâtii,
Și prin alți ochi retrăiesc,
Ale copilăriei șotii!

Eram micuț și toate parcă,
Atunci erau ca o idilă,
Rezolvam totul în gașcă,
Fără urmă de-ndoială!

Ne-mpărțeam pâinea și banii
Nu puteam ține mânie,
Eram tare fericiți!
Unde ești copilărie?!

Ne puneam pe rând porecle,
Nu voiam a sta în casă,
Dar nici nu luam umbrele,
Chiar de era ploaie deasă!

Ne strigam unul pe altul,
Și-ndată gașca se-aduna,
Pe străzile din tot orașul,
Bicicleta ne purta!

Nu ne oprea ploaia ori frigul,
Doar părinții câteodată!
Însă acum trecut e totul,
Și nu mai e ce-a fost odată!

Copiii m-au ajuns din urmă,
Și-i privesc în joaca lor,
Retrăind câte-o fărâmă,
Ce-mi umple sufletul de dor!

Daniel Voica

ANIMALELE DIN CURTEA BUNICILOR

Când în curte am intrat
Se aude un lătrat,
Riky, mult s-a bucurat,
Când pe el l-am salutat!
Se bucură aşa de tare,
Că sare în două picioare!
Se uită cu întrebare,
Ce îi duc eu de mâncare?
Dar cum mă duc pe cărare,
Şopârliţe stau la soare.
Ele fug, nu vreau mâncare.
Dar un arici le pândeşte,
Căci cu ele se hrăneşte.
În curtea găinilor,
Este mare tărăboi:
Două strigă COT-CODAC,
Poate că s-au şi ouat.
Iar cocoşul cel măreţ,
Asistă de pe coteţ.

Dintr-o cuşcă, iepuraşii,
Se uită şi ei prin plasă
Dacă le duc iarbă grasă
Sau morcovi pe sub musteaţă.
Pisicuţa cea isteaţă,
Se învârte pe lângă masă.
Şi se tot linge pe bot,
Privind să nu mănânc tot.
Dintr-un vârf de nuc,
Strigă tare un pui de cuc.
Păsărele ciripesc, gâzele prin flori roiesc,
Eu stau... şi mă odihnesc!

Maria Galat

Ilustrație: Maria Mirabela Joandrea

ÎN VACANȚĂ LA BUNICI

Afară este primăvară.
Vremea este răcoroasă.
Eu cu surioara mea
Ne-am juca cât e ziua!

Dar bunica nemiloasă
Ne pune la treabă-n casă,
La treburi gospodăreşti
Ce-n orice casă găseşti.

Să mâncăm mâncare gătită,
Cu dragoste pregătită.
Să nu ne jucăm la masă,
Mâncarea să se răcească!

Dacă ar fi după noi,
Am mânca la calculator!
Sau poate am sta la masă,
Dar... cu tableta în faţă!

Ne adună buni pe toţi,
Ne pune la activităţi:
Eu temele să le fac,
Sora mea să deseneze
Şi bunicul să picteze.

O dată la telefon
Spuneam mamei că mi-e dor
Şi că m-am cam plictisit
După teme şi citit.

Bunica m-a auzit
O idee i-a venit
Şi m-a dus încetişor
În faţă la calculator.

M-a rugat bunica mea
Să o ajut şi pe ea,
Cu minunata isteţime
Să îi tehnoredactez câte-o poezie,
Pe care ea o scrie.

E un lucru minunat,
Căci cu scrisul exersez
Poezii când inventez...
Şi nu mă mai plictisesc.
Dar ţine-te acum COPILE!
Că bunica mea tot scrie!...

Eu, te rog, pe tine Soare
Scoate-ne la o plimbare,
Luminează zilele,
Să iasă albinele!

Că pomii sunt înfloriţi
De frig tare necăjiţi.
Haide Soare, te rugăm,
Prin grădină să zburdăm,
De calculator şi de tabletă
SĂ UITĂM!

Maria Galat

RĂȚUȘCA CEA ISTEAȚĂ

O rățușcă mică, mică
Tremura în colț de frică,
Și de-acolo striga maaac!
Fraților, ce să mă fac?

Căci cățelul mă pândește
Și mereu mă jumulește
Cum alerg prin bătătură,
Mă prinde, mă ia de gură
Și fuge cu mine-așa
Cum să pot de el scăpa?
Dar cum stau la colț pitit
O idee mi-a venit.
Ia să-i dau una cu ciocul
Ca să-l doară un pic botul.

Și isteața de rățușcă
A pornit încet spre cușcă,
Îl așteaptă pe cățel
Iar el vine încetinel.

Când cățelul botu-ntinde
Atunci, cioc, rățușca-l prinde
De năsucul lui de câine...
Am să-ți fac asta și mâine.
Iar de-atunci rățușca mică
Nu mai tremură de frică.

Elvira-Aurica Tomuș

MI-E DOR DE TINE, COPILĂRIE ADEVĂRATĂ

Noi, copiii, nu știm ce este copilăria adevărată. Cred că doar bunicii noștri știu ce este o copilărie adevărată.

Pe bune, copilăria adevărată este cea prezentată în ,,Amintiri din copilărie“. Dar cred că și eu din copilăria mea pot să vă povestesc cele mai frumoase amintiri.

Prietenii părinților mei aveau doi băieți mai mari decât mine: când eu aveam doi ani, ei aveau un tractoraș cu pedale, cu remorcă după el. Pentru mine a fost cel mai frumos lucru când m-au pus în remorcă și mă plimbau cu ei. Anii au trecut, acel tractor mi-a fost făcut cadou mai târziu și eu ajunsesem cel mai bun tractorist din cartier, plimbându-i pe cei mai mici.

Același lucru pot să vă povestesc despre prima mea bicicletă primită de la părinții mei. Ea avea ca emblemă șoricei peste tot. Datorită faptului că aceasta era prima mea bicicletă, am învățat să mă plimb cu ea și chiar și azi îmi place să fac acest lucru.

Cel mai mare vis din copilăria mea, vis care s-a îndeplinit între timp, a fost o vacanță petrecută în America. Cu puțin noroc, acei prieteni de familie de care v-am povestit, s-au mutat în America. Când am împlinit 9 ani, ne-au chemat la ei. Acolo m-am plimbat prin New York și am fost la cascada Niagara. La această cascadă uriașă puteai să te plimbi cu vaporul, dar era și posibilitatea de a merge pe jos, sub cascadă. Organizatorii îți dădeau sandale și pelerine ca să nu te uzi. Tot aici, am fost la un acvariu mare plin de pești din diferite părți ale pământului.

În New York am fost la Statuia Libertății, Brooklyn Bridge, Central Park și clădirea cea mai înaltă, World Trade Center. Să nu vă spun ce sentiment este să te plimbi în locuri pe care le-ai văzut doar în filme!

Cred că zborul cu avionul peste ocean, la o înălțime de 10 km, ar putea fi descris de mine într-o altă compunere. E o lume de vis să zbori deasupra norilor și să vezi soarele care strălucește parcă și mai tare acolo sus.

În ziua de azi este o plăcere când, împreună cu prietenii mei, putem petrece o zi, încercând să cunoaștem zona Toplița, astfel ajungem de fiecare dată la o altă destinație: Prăpastia de la Vâlcica, turnul de apă, stația meteo, Mănăstirea Doamnei, Podul Urmánczy, cascada Banffy, Mărșineți.

Cred că aceste exemple din copilăria mea ar putea face parte dintr-o poveste ca și „Amintirile” lui Ion Creangă... varianta modernă, bineînțeles. În această lume modernă, marea majoritate a copiilor petrec mai mult timp la calculator, pe telefon și la console decât în brațele naturii. Aș vrea să am acea putere să pot smulge din ghearele tehnologiei toți copiii, aș vrea să am o mașină a timpului să putem merge în bojdeuca lui Creangă, să stăm la gura sobei, într-o seară de iarnă geroasă... și să îl ascultăm pe „bădița Ion” cum ne povestește despre poznele copilăriei lui.

Aron Pop

PÂINE CU GEM

„Totodată, desfacerea de mărfuri cu amănuntul
în comerțul socialist se ridică în acest an la circa
315 miliarde lei, fiind de 18,5 ori mai mare decât în 1950.
Consumul alimentar a crescut de la 1800 de calorii, zilnic,
pe locuitor, în 1950, la circa 3300 în prezent,
România înscriindu-se între țările cu un bun consum
din punct de vedere al necesităților fiziologice.”
Cuvântările tov. Nicolae Ceaușescu,
Congresul al XIV-lea al PCR.

când o să cresc mai mare o s-o ajut pe mama să prindă unt. mie îmi place pâinea cu gem. uneori îmi pune și margarină. odată mi-a pus și unt. untul e tare bun. e mai bun decât margarina. dar mama zice că untul nu se prinde așa ușor. nici carnea nici laptele nici uleiul nu se prind ușor. când o să fiu mare o s-o ajut să le prindă pe toate. mama îmi dă pâine cu gem în fiecare zi înainte să înceapă desenele cu mihaela. îmi pune o felie mare cu gem și mă trimite la televizor să văd desenele. pe mihaela o cheamă ca pe mihaela sora mea. mie îmi plac desenele cu mihaela chiar dacă nu seamănă cu mihaela sora mea. sora mea e mai mare decât mine și se duce la școală. și mihaela sora mea și mihaela din desene au ghiozdan și funde în păr dar ei nu-i place când mama îi face fundele dimineața și plânge iar mama țipă la ea că așa trebuie. că așa a zis tovarășa că trebuie să fie fetițele la școală. mama țipă și la tata când vine de la serviciu seara și se ține de ușă și de pereți și cântă și râde. mie îmi place de tata când cântă și râde. vreau să râdă mai mult. tata râde doar când vine de la serviciu și se sprijină de pereți. mama nu se ține de pereți când vine de la serviciu. și mama vreau să râdă mai mult. ea nu cântă. stă tot timpul încruntată și face curat și mâncare și spală rufe. uneori mama și tata vorbesc în șoaptă dar odată am auzit-o pe mama când i-a spus lui tata că nu are din ce să facă mâncare pentru că ăștia ne dau numai oase și soia și roșii congelate. nu știu cine sunt ăștia. roșiile congelate se prind mai ușor dar mie nu-mi plac roșiile congelate. mama și tata le aduc în pungile alea în care sunt și morcovi fierți și oase. mama le zice oase bărbierite. am auzit-o când îi zicea în șoaptă lui tata. îmi place să mă uit la tata când se bărbierește. cred că e tare greu să dai cu aparatul de ras pe oase. mama și tata vorbesc în șoaptă când vorbesc despre nea nicu. nea nicu e nenea ăla care vorbește mult după desenele cu mihaela. mai întâi vorbește un nene îmbrăcat cu costum care ține o foaie în mână și apoi vorbește nea nicu. îmi place de tovarășul. așa îi zice toată lumea. are părul gri și urechile mari și vorbește râlât ca viorel prietenul meu cel mai bun. nea nicu e un om important pentru că toți vorbesc la televizor despre el și îl iubesc. lumea îl iubește pe nea nicu. si o iubește și pe elena. dar mama și tata nu cred că îi iubesc. nici nenea marian de la trei nu cred că îl iubește pe nea nicu pentru că l-am auzit într-o seară când zicea ceva de mama lui și de penele de curent. eu credeam că doar găina și rața și gâsca au pene. era pe scară și se luase lumina și a căzut cu sticlele de ulei pe scări și apoi a înjurat. eu și mihaela am râs dar mama și tata n-au râs. tata nu a zis nimic dar mama a zis of doamne. în fiecare zi se ia lumina. mai mult seara când mihaela își face temele. atunci mama aprinde lampa cu gaz și stăm toți în bucătărie. îmi place lampa cu gaz. are o oglindă mică și rotundă în care mă uit mult. în bucătărie e cald și e lumină pentru că tata a adus de la serviciu o țeavă cu multe găuri în vârf, pe care o pune la aragaz și pe găurile alea iese focul și se vede bine în bucătărie. așa a fost și acum de moș gerilă. mama și tata îi spun moș crăciun dar unii copii zic că îl cheamă moș gerilă. de crăciun tata a adus de la serviciu de la un coleg carne de porc. si ne-a adus și brad și pungi cu portocale și ciocolată. bradul o să-l punem în camera unde s-a spart caloriferul. tata a zis că a înghețat. îmi place tare când vine moș gerilă pentru că mama și tata ne aduc dulciuri de la serviciu. moș gerilă ne aduce cadouri și la serviciu la tata la mama și acasă. acasă ne aduce șosete sau fular sau căciulă și la serviciu dulciuri și portocale. portocalele îmi plac mult. sunt tare bune. aș mânca toată ziua portocale. cel mai mult îmi place ciocolata dar mama nu mă lasă să mănânc multă. zice că să mai am și mai târziu. și mai zice că nu e bună, că are gust de margarină e tare de ți se rup dinții și ți se lipește de cerul gurii. dar mie îmi place mult chiar dacă e ca margarina. dacă ar fi ca untul mama m-ar lăsa să mănânc mai multă. sau poate nu. pentru că untul se prinde greu. când o să cresc mai mare o s-o ajut pe mama să prindă unt.

Gabriel Florin Macsim

PISICUȚA-N TREI PICIOARE

Am doar trei picioare bune
Unul este ca un ciot
Așa... am venit pe lume,
Să prind șoareci, eu nu pot.

Stăpâna mea mă hrănește
Când mai bine, când mai rău,
Cu ce are, ce găsește,
Căci e mic bugetul său.

Uneori mă mai și bate
Și mă ceartă furioasă
Căci eu stau mereu la ușă
Fiindcă vreau să intru-n casă

Dar stăpâna nu mă lasă
Zice că mă lenevesc
Eu vreau doar să stau sub masă
Să-nțeleagă c-o iubesc.

Elvira-Aurica Tomuș

DOR MI-I DE COPIII MEI

Sunt bolnav, anii-s grei
Dor mi-i de copii mei
Că-s duși Doamne străinei
Te rog, ai grijă de ei.
Am trecut prin greu și chin
V-am crescut la al meu sân
Și acuma plâng și suspin
Cer apă de la străini
Până-aduc străinii apă
Lacrimile mă adapă
Dorul vost' inima-mi scapă

Mai am ruga-n loc de lampă
Ruga mi-e lampă-n lumină
Și credința din inimă
Dumnezeu Sfântu' să-i țină.

Victoria Fodor Demian

ANI FRUMOȘI AI BUCURIEI

Ani frumoși ai bucuriei,
Să nu treceți prea grăbiți!
Ca vremea copilăriei,
Să ne-o trăim fericiți!

Ani frumoşi plini de lumină,
Mai zăboviți din calea voastră!
Tineți-ne strâns de mână,
Vrem să fiți podoaba noastră!

De voi mereu ne-om aminti!
Sunteți cei mai dragi din viață!
Vorbind de voi noi vom zâmbi,
Şi lacrimi vom avea pe față!

Ani frumoși plini de viață,
Cu năzbâtii, cu aventuri,
Voi roua de dimineață,
Iar noi mândri trandafiri!

Daniel Voica

ZOO

Nu are mai mult de 6 ani. Pantalonii verzi îi trec puțin mai jos de genunchi. Privește în stânga și în dreapta, pe măsură ce se apropie cu pas încet. Balonul albastru legat de mâna dreaptă îi atinge ușor părul castaniu ce i se zărește de sub șapca roșie. Se oprește în dreptul băncii din fața mea, pe care își așază cu grijă înghețata. Își pune palmele și genunchiul drept pe stinghiile nelăcuite. Se împinge în mâini și se întinde pe burtă, întorcându-se apoi cu fața spre mine. Se trage spre spate și se sprijină, după care își ia cornetul.

În timp ce picioarele i se leagănă, ochii lui îmi urmăresc mișcările. Pe degete i se prelinge înghețată topită. Își privește tricoul. Are numai stropi pe piept. Își șterge mâna stângă de materialul tricoului și apoi mă privește din nou.

- Ce culori frumoase! Da', tricoul meu e mai frumos! îmi spune băiatul, bâțâind mai departe din picioare.
- Ai dreptate! Mie îmi plac culorile naturii.
- Care-s alea?
- Verde, gri sau maro. Sunt multe de văzut în natură.

Îmi place când copiii îmi pun întrebări.

- Multe? Eu zic că-s o grămadă!
- Cum zici tu. Îți trebuie doar timp să explorezi toate minunățiile.
- Ce zici de balonul meu?

Își lasă capul pe spate atât de mult încât nu îi mai zăresc fața. Se văd doar nările umflate, ca o pereche de ochi negri. Când mă privește din nou, ochii îi lucesc.

- E atât de neascultător!
- E frumos, nu neastâmpărat!

Face ochii mari și buzele i se subțiază, transformând gura într-o linie cu capetele ușor căzute.

- Atunci ce vrea? Să mă ducă în zbor?
- Ar fi nostim ca oamenii să zboare.
- Eu pot zbura, îmi spune băiatul, bombând și mai tare pieptul și bâțâind puternic din picioare. Când adorm, visez că zbor.
- Aha... Ești norocos. Ai o imaginație bogată.
- Ce-i aia? O imagine dăruită ție?

Îmi stăpânesc cu greu zâmbetul.

- O poți numi și așa dacă vrei.
- Tu stai mereu singură?
- Nu, am câțiva prieteni.
- Cum îi cheamă?
- Maria și Dorel.
- Ce nume caraghioase! Și eu am prieteni.
- Da? mă prefac mirată. Și cum îi cheamă?
- Maria și Dorel.
- Cum? Dar, tocmai ce-am zis eu asta.
- Prietenii tăi sunt și ai mei. Nu suntem noi doi prieteni?
- A, da. Ai dreptate. Prietenii mei sunt și ai tăi. Dar pe tine cum te cheamă?
- Alex.
- Pe mine Dana. Nu e un nume chiar potrivit pentru mine. E mai mult o glumă.
- Cum adică o glumă? Mie îmi place numele tău.

Îi zâmbesc. Nimeni nu mi-a făcut un compliment până acum.

- Tu ce cauți aici, singur?
- Nimic.
- Cum nimic?
- Așa bine. Nimic. Îmi plimbam balonul și am dat de tine. Am crezut că vrei să vorbim.

Îl aud pe Dorel. E gălăgios. Mult mai gălăgios decât Maria care e o nebună. Uneori Dorel mă amuză. De cele mai multe ori, însă, Dorel mă scoate din sărite.

- Prietenii tăi sunt ca tine? mă analizează băiatul curios.
- Da, semănăm. Dar totuși suntem diferiți.
- Ce faci aici toată ziulica?
- Stau, privesc, mă gândesc, meditez.
- Meditezi? Și mama meditează copii. La biologhie.
- Biologie?
- Da, așa. Biologie.
- Frumos. Ea îi ajută să învețe, eu sunt autodidactă.
- Autocdidată?
- Autodidactă.
- Auto...dicdată. Adică cum?
- Adică învăț singură.
- Aaaaaaaa. Interesant.
- Nu cunosc prea bine biologia. Mai mult o înțeleg practic.
- Cum adică practic?
- Adică fac ce scrie acolo, în cărțile de biologie.
- Eu nici măcar nu o pronunț bine, zâmbește Alex.

Soarele bate direct deasupra băncii. Înghețata se topește pe degete și i se prelinge pe tricou.

- Ce frumos.
- Ce e frumos? îl întreb eu.
- Copacul de lângă tine.
- Bătrânul ăsta? Da, e frumos. Toți sunt frumoși. Natura e frumoasă, în general.
- Am să salvez natura! Și o să te scot de aici.

Pe alee vin alergând doi adulți. În față, o femeie a cărei geantă aruncată pe umărul stâng i se izbește de șold la fiecare pas, iar în urma ei un polițist local, burtos, care abia ține pasul cu femeia. Când îl zăresc pe băiat, femeia iuțește și mai tare pasul. Ajunsă lângă banca pe care copilul a încremenit, femeia îl apucă de încheietură și îl scutură cu putere:

- Unde umbli, măi, bezmeticule? De o jumătate de oră te caut ca nebuna și tu habar n-ai de nimic. Nu ți-am zis să nu pleci de lângă mine?
- M-am plimbat și eu puțin. Am plimbat balonul. Am vrut să mai văd o dată bufnița, răspunde băiatul cu lacrimi în ochi.
- Treci, că te ia mama dracului, cu bufnițele tale cu tot! Știam eu că nu trebuia să te scot din casă. Las' că vezi tu! Treci!

Îl smucește de pe bancă, sub privirile neputincioase ale bărbatului în uniformă.

- Lăsați-l, doamnă, că-i copil! A greșit și el. Bine că l-am găsit și nu s-a-ntâmplat vreo nenorocire.
- Lăsați-mă că m-a tâmpit! Treci acasă, că-ți arăt eu ție! Mai pupi tu zoo când mi-oi vedea eu ceafa! Nicăieri nu te mai duc de-acum! Să stai în casa ca un câine, să văd cum e.

Privesc către cei trei care se îndepărtează: în față, femeia trăgând copilul de mână după ea, în urmă, bărbatul în uniformă, cu pas agale, cuminte.

Domnica & Gabriel Co.
Fabrica de cuvinte

Eseu

UN STUDIU DESPRE TIMP

Studierea timpului a fost mereu o preocupare centrală a omului. Problema trecerii timpului a reprezentat o curiozitate şi cu atât mai mult o obsesie pentru mulţi oameni de ştiinţă, scriitori şi artişti. Oamenii au căutat mereu să înţeleagă şi să explice timpul din punct de vedere ştiinţific, dar şi filosofic. În jurul conceptului de timp s-au construit teorii, poveşti, legende şi mituri. Sfârşitul unui an, începutul unui an nou, momentul de tranziţie dintre cele două, aniversările, momente precum naşterea ori moartea, toate aceste evenimente ne fac să devenim pentru o clipă şi mai conştienţi decât de obicei de trecerea timpului. Dar totodată, acestea sunt evenimente cărora doar noi le dăm o importanţă majoră, ele au însemnătate pentru existenţa noastră, dar nu înseamnă nimic la scară mai mare, atunci când gândim lucrurile mai departe de planeta noastră.

Timpul reprezintă un proces continuu al existenţei, al tuturor formelor de viaţă. Timpul înregistrează în trecerea lui o serie de evenimente aflate într-o aparentă succesiune ireversibilă. Subiect îndelung studiat în sfere precum religia, filosofia, ştiinţa sau arta, timpul este un concept definit în mod specific în cadrul fiecăruia dintre aceste domenii şi poate fi înţeles şi explicat diferit din diferite puncte de vedere. Două puncte de vedere arbitrare despre timp împarte filosofiile în două tabere. Un punct de vedere este că timpul este parte din stuctura fundamentală a universului. Issac Newton era unul dintre adepţii acestei teorii. Punctul de vedere contrar era că timpul nu este neapărat ca un recipient prin care trec diferitele evenimente şi obiecte. De fapt, timpul este parte a unei stucturi intelectuale. Al doilea punct de vedere, după Gottfried Leibniz şi Immanuel Kant, subliniază faptul că timpul nu înseamnă nici evenimente, nici lucruri, că nu este măsurabil şi că nu se poate călători în timp. În fizică, timpul e definit ca ceea ce poate fi indicat de un ceas sau de un obiect de măsurare.

Măsurarea temporală a reprezentat mereu o prioritate în studiile de astronomie şi navigaţie. Evenimentele periodice din natură au servit adesea drept standarde de măsurare a unităţilor temporale. Primul şi cel mai cunoscut exemplu de acest fel e reprezentat de mişcarea Soarelui pe cer, de fazele Lunii, mai târziu de mişcarea unui pendul sau chiar de bătăile inimii. Azi, timpul are şi valoare socială semnificativă, are valoare economică, are o mare valoare personală şi sporeşte grija omului pentru timpul limitat al vieţii sale. Acesta din urmă e probabil principalul motiv pentru care omul a devenit foarte preocupat de problema timpului. Azi, timpul poate fi văzut şi ca un limbaj comun între oameni. Cu toţii suntem constrânşi de timp, program, termene-limită…

Scurtă istorie a măsurării timpului

Încă de când a început să observe mişcările regulate ale Soarelui şi stelelor, omul şi-a pus problema trecerii timpului. Evidenţa timpului a fost o modalitate prin care omenirea a observat şi reprezentat progresul civilizaţiilor. Preistoricii urmăreau fazele lunii. Egiptenii şi grecii se foloseau de constelaţii pentru a determina ora şi perioada din an şi de cadrane solare. Un cadran solar simplu măsura durata unei zile, dar s-a observat ulterior că durata unei zile variază în funcţie de perioada din an. Observarea fenomenelor naturale şi a schimbărilor din mediu precum vânturile, ploile sezoniere, înflorirea copacilor, plantelor, migraţia păsărilor, toate au devenit representative pentru o perioadă din an, iar observaţia a condus la diferenţierea anotimpurilor.

Printre primele obiecte de măsurare a timpului se număra lampa cu ulei, folosită de chinezi în urmă cu 2000 de ani, lumânări marcate, ceasuri cu apă, iar prin secolul XIV apare clepsidra. Primul prototip de ceas mecanic datează din 1275. Spre mijlocul secolului XIV încep să apară ceasurile mecanice mari amplasate în turnurile diferitelor oraşe. Ceasul astronomic din Praga s-a construit aproximativ în 1410, dar numai câteva piese au rămas originale. Cel mai vechi ceas păstrat se găseşte la muzeul de ştiinţă din Londra şi datează din 1450.

Studiul ştiinţific al timpului a început în secolul XVI cu astronomul italian **Galileo Galilei**, care a studiat mişcarea pendulară în 1582, a creat un model de ceas, însă acesta nu s-a construit în timpul vieţii sale. Cel care a făcut popular ceasul cu pendulă a fost astronomul olandez **Christian Huygens**, care a realizat primul astfel de ceas pe la 1656. În 1761, **John Harrison** a construit un cronometru marin, care arăta ca ceasul de buzunar, doar că mai mare. Deşi fizicianul britanic **Isaac Newton** a continuat studiile ştiinţifice asupra timpului în secolul XVII, o explicaţie clară asupra acestuia nu a existat până când **Albert Einstein** nu a propus teoriile sale despre relativitate. **Einstein** a fost cel care a definit timpul drept o a patra dimensiune, după cele trei spaţiale.

Timpul permite măsurarea schimbării prin determinarea duratei unor evenimente. Ştiinţa măsurării timpului e cunoscută sub numele de *cronometrie*. Un concept similar este cel de *orologie*, care ţine strict de partea mecanică. Cronologia, opusă cronometriei, este ştiinţa ce aranjează evenimentele în ordinea în care se succed şi o folosim la studiul trecutului. Evenimentele puse în ordine cronologică dau *periodizarea*. Cronologia, periodizarea şi interpretarea trecutului conduc la disciplina numită de noi *istorie*. Diferitele metode de măsurare a timpului, sau cronometria, au dezvoltat două forme de păstrare a noţiunii timpului. Calendarul, un instrument matematic pentru organizarea intervalelor temporale şi ceasul, un mecanism fizic de măsurare a trecerii timpului. Cu toate acestea, nu există sistem de măsurare al timpului perfect şi exact. Astrologii, matematicienii şi oamenii de ştiinţă au petrecut secole până au construit primele calendare şi ceasuri de la care au evoluat cele pe care ne bazăm azi. În zilele noastre sunt utilizate ceasurile atomice, un sistem mult mai precis.

Ceasul Astronomic din Praga, un monument-simbol

Din 1410, capitala Cehiei se mândreşte cu frumosul ceas astronomic, devenit simbolul oraşului. În Evul Mediu, Ceasul Astronomic din Praga era ceva cum nu mai fusese văzut înainte, considerat una din cele mai mari minuni ale lumii şi nici în zilele noastre nu se găsesc prea multe mecanisme care să depășească în complexitate această operă de artă și inginerie.

O atracţie pentru orice turist, monument medieval, ceasul este amplasat pe peretele sudic al Vechii Primării. Vreme de aproximativ 600 de ani, ceasul astronomic din Praga a fost privit ca pe o comoară a oraşului pentru că dincolo de a arăta ora locală, acest mecanism complex poate face mult mai mult: indică poziţia Soarelui şi a Lunii pe cer, faza lunară, semnul astrologic zodiacal în care ne aflăm şi nu indică doar ora, ci şi ziua din săptămână, luna şi anul. În plus, acesta a fost gândit pentru a afişa în acelaşi loc timpul central european, pe cel babilonian şi pe cel sideral. Simbolistica monumentului este completată de opt figuri ce se animă la fiecare oră. Patru dintre ele sunt întruchiparea a tot ceea ce era considerat atunci a fi rău şi sunt poziţionate de o parte şi de alta a ceasului: **vanitatea** privindu-se în oglindă; **zgârcenia**, sugestiv reprezentată sub forma unui negustor evreu cu punga în mână; **invidia**, căreia sculptorul i-a dat forma unui turc, de vreme ce armatele otomane brăzdau Europa de Est în sânge la acea vreme şi evident **Moartea**, cu clopotul şi clepsidra în mâini. Dedesubt de ceas există şi un calendar circular, celelalte patru figuri reprezentând idealuri ale acelor vremuri: un **filozof**, un **înger**, un **astronom** şi un **cronicar**. Acest calendar este doar cu puţin mai simplu decât ceasul şi a fost adăugat ulterior, la momentul primei renovări a monumentului. Pe el se pot vedea lunile anului, semnele zodiacale şi cadranul exterior are o listă cu toate zilele anului şi sărbătorile religioase aferente.

La 1410, când nu se cunoştea nici măcar curentul electric, întregul mecanism şi funcţionarea lui erau luate de oamenii simpli drept un adevărat miracol, nu ca pe ceva făcut de mână şi minte umană.

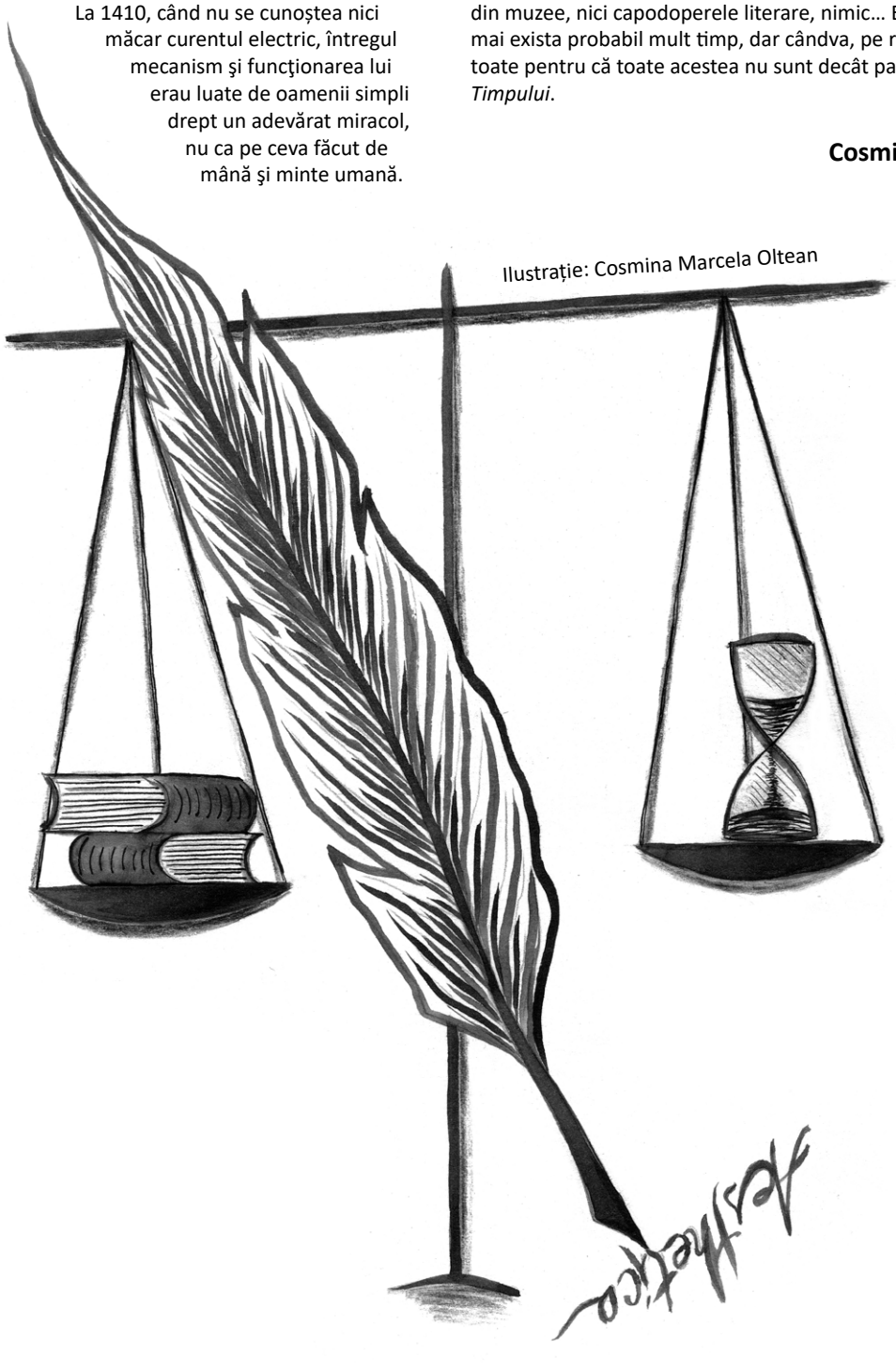
Azi, cu toată cunoaşterea şi accesul liber la informaţie, abia putem concepe un mecanism de complexitatea acestui ceas fără studiu aprofundat în prealabil.

Personificarea *Timpului*

Chronos sau **Kairos** este personificarea *Timpului* în mitologia greacă, ce apare sub forma unui şarpe cu trei capete, de om, leu şi taur. Alteori apare reprezentat ca un bătrân înţelept, cu barbă lungă. Se spune că Zeul primordial al *Timpului*, Chronos, care se identifică şi cu Titanul Cronus sau cu Aeon, timpul etern, a prins formă în zorii creării lumii. În mozaicurile greco-romane, este cel care învârte roata zodiacală. Chronos este cel care devorează pe măsură ce dă naştere, cel care consumă lucrurile şi îşi distruge perpetuu propriile creaţii. Cu alte cuvinte, Chronos este personificarea efectelor destructive ale timpului, trecutul este consumat de prezent, iar vechile generaţii de generaţiile viitorului.

Timpul construieşte, apoi distruge, timpul cerne oamenii şi lucrurile, înlătură tot ce este în plus, apoi treptat distruge şi ceea ce a ales să păstreze. Unora le prelungeşte existenţa chiar şi după ce fizic nu mai există, păstrându-le o vreme rodul muncii însă nu pentru eternitate. Nimeni şi nimic nu este etern în faţa timpului, nimic fizic ori material: nici geniile lumii despre care încă citim, nici marile opere de artă din muzee, nici capodoperele literare, nimic… Ele există şi unele vor mai exista probabil mult timp, dar cândva, pe rând, se vor pierde toate pentru că toate acestea nu sunt decât particule de praf în calea *Timpului*.

Cosmina Marcela Oltean

Ilustraţie: Cosmina Marcela Oltean

PROZA LUI ILIE ȘANDRU. NATURALEȚE & NATURALISM, ÎNTR-UN ECHILIBRU INEXTRICABIL

A forța timpul sau binele, vrea parcă să ne spună scriitorul Ilie Șandru în romanele sale, este ca și cum ai forța timpul din clepsidră cu ciocanul.

Indiferent că vorbim de romanul „Drum spre viață", de „Anii de zbucium", de „Vremuri și destine", ori de „Destine după destine", autorul şi-a asumat o sarcină onorabilă, deloc facilă, și anume să reconstituie artistic biografia unor personaje care ar putea fi la fel de bine prezente și vii, nu doar imaginare.

Mai departe, gestul său românesc parcă s-ar compune din două strigăte care vin de departe din vechime. Unul este îndemnul: cunoașteți-vă istoria, căci dacă nu, răul din trecut s-ar putea repeta. Celălalt este, de fapt, un gest esențial, provenit din încarnarea spaimelor și doleanțelor care, parcă prin sânge sau ADN, au fost lăsate moștenire din strămoși și au ajuns până la acest scriitor.

În acest „eu" de prozator în care gândurile despre trecut și viitor se îngemănează, fricile se luptă între ele, făcând să reiasă victorios din umbră adevărul despre valorile noastre cele mai de preț.

Biobibliografia fiecărui personaj, reprezintă un panaceu al memoriei culturale și istorice locale. Ea este curprinsă în romane în plină desfășurare și studiu, fiind îmbogățită cu elemente istorice și geografice ca o piramidă protectoare, ca o colocare, ca un centru în care desfășurarea spirituală devine pe cât de sugestivă, pe atât de impresionantă. Referindu-ne la proză, trebuie să reținem că Ilie Șandru își construiește personajele pornind de la real și imanent, astfel încât, printr-o documentare minuțioasă de arhivă, ajunge la construcția unor exegeze document.

Receptăm în paginile romanelor sale o ingenuă intertextualitate, dovedind că scrierile lui Ilie Șandru stau în picioare dacă sunt privite și din perspectiva postmodernismului. Inventate sau reale, important e că ele cititorului i se readuc în minte personalități purtătoare de mesaje de neuitat, hrănitoare în spirit și memorie pentru toate generațiile. Printre comorile de preț transmise de scriitorul Ilie Șandru enumerăm: credința străbună, cinstea omului simplu, iubirea împlinită, dragostea de obște, încrederea în viitor, traiul în înfrățire, tandrețea și de ce nu, boema. Și trebuie să recunoaștem că ceea ce atinge sufletul oricărui român, merită a fi spus, căci e bine când se petrec lucruri care să ne amintească de românism, iar Ilie Șandru o face, pe cât de simplu, pe atât de erudit.

Cum menționam în titlu, în opera lui Ilie Șandru întâlnim un nesecat izvor de naturalețe. Odată că autorul simte că prin poveștile spuse, lucrurile trebuie să fie regăsite pe făgașul lor natural. Se percepe o necesitate platoniciană de a ne regăsi pe făgașul înțelegerii esențiale ale lucrurilor așa cum sunt și de a nu ne lăsa păcăliți de aparențe. Un alt punct important care susține aceeași viziune a naturaleții este desfășurarea scenelor, perindarea evenimentelor de viață ale personajelor.

Există un „mai mult ca firesc" în vorbele și acțiunile personajelor din aceste romane. Să privim exemplul lui Mihai Silion din romanul „Drum spre viață". Acest fiu al Călimanilor și Gurghiului nu este indus în eroare nici chiar de evenimentele neobișnuite care au loc și care par că țintesc să-l dărâme de mai multe ori, prin eșecul primei iubiri, sau prin accidentul suferit. Gesturile pe care le face acesta și sinceritatea atât în dragoste, în băncile școlii, cât și la locul de muncă sunt toate gesturile învățate din moș și strămoși. Același lucru îl vedem și în „Destine după destine" (cartea lansată în 2017), întâlnirile personajelor-cheie care formează un nucleu, sunt marcate de nevoia de intimitate, revărsată în momente precum cel al „agapei".

Însemnătatea cu care aceste mese rotunde ale tăcerii (ca simbolul lăsat nouă de însuși C. Brâncuși), vin și pecetluiesc relația umană, prietenia, și uneori întemeierea unei familii (împrietenirea lui Ioan Lado cu preotul Vasile, cererea în căsătorie a Titei, de către Ionică), fiind asemănătoare cu agapele creștinești, aducând cu sine însăși comuniunea religioasă. Să citâm, spre exemplificare:

„Grădina casei Inginerului Lado s-a umplut de mese, iar pe malul Văii Răstoliței fierbeau de zor cazane uriașe unde se pregăteau bucatele. În jurul lor roiau o mulțime de femei cele mai pricepute gospodine în pregătirea mâncărurilor făcute după rețete știute de la mame și de la bunice". Și încă meditația propusă în roman mai stă în picioare. Vedem la Ilie Șandru o sete și o foame de iubire, de viață și de dreptate, am putea spune transpare din fiecare capitol. Figura emblematică, ce apare ca o pecete la Ilie Șandru, este nimeni altul decât Patriarhul României, Elie Miron Cristea. De ce o „pecete"? Pentru că sufletul oricărui artist are nevoie, cu prisosință, de o confirmare a stabilității și a comuniunii.

Trecând la alt segment, vom vedea că, în aceeași idee a naturaleții, momentele romantice, scenele de amor sunt pentru lector ca un fagure de miere. Prozatorul nu pregetă să amintească cititorului că pământ suntem... dar în iubire, când știm că o trăim cu adevărat, ne și înalță. Fiorii primelor iubiri, inocente în mare parte, planează peste prozele sale, făcând să apară de nicăieri din când în când, adieri primăvăratice, pe care nu putem să nu le luăm în serios pentru că ele devin în text chemarea speranței.

În scopul acesta (de ce nu?), peisajele din cărțile autorului Ilie Șandru sunt extrem de darnice. Așa cum simte sufletul, așa este și natura celui care viețuiește peste timp, într-o bucată de proză.

Concepând un anume tip de carte, carte-document istoric, stăpânind extrem de bine scriitura, autorul știe cum să dozeze momentele care ne țin în suspans. Înainte de a da exemple, să reținem totuși că, în spatele unor evenimente imaginate sau inspirate din realitate există mereu prezent în sufletul omului Ilie Șandru, un receptor în formă de (să-i zicem) diapazon. De cele mai multe ori, într-un mod natural, mugurii adevărului istoric transpar din țesătura textului și prind semnificații monumentale. Istoriile de familii, cu toate doleanțele oamenilor de pe aceste meleaguri alese de Ilie Șandru ca loc de desfășurarea a acțiunii. Chiar și istoriile localităților sunt vizate în acest sens.

Rezonând clipă de clipă la dimensiunile trăirii, eul din romanele lui Ilie Șandru, aflat sub vremi și nicidecum peste ele, încărcat cu înțelesul începutului şi sfârşiturilor, se disipează și recompune totodată ca un

caleidoscop, din blândeţe şi înţelepciune. El trece firesc, precum lumina unei lumânări, prin toate încăperile pe care le oferă imaginarul său de scriitor, adunând piesele împrăștiate ale unei seninătăți, care reflectă o bogată dăruire sufletească.

Abordând peisajul socio-politic, sub semnul unor trăiri profunde ale sentimentelor, romanele lui Ilie Șandru nu au cum feri personajele de conflictele cele mai sângeroase ale anilor cruciali pentru istoria poporului român (1848, 1918, 1940, 1948, 1989). Acțiunile personajelor, care nu sunt neapărat eroi naționali, deși de multe ori viețile lor sunt încărcate de eroism, fiind mai mult o sfârșirea prometeică, sub un soare sfâșietor de roșu și de prezent. Se presupune că societatea în ansamblul ei ar trebui să fie un ceva care să mai şi funcţioneze. Dar, iată, că tocmai din acest motiv, momentele cele mai tensionate din proza lui Ilie Șandru reușesc uneori să taie în carne vie.

Ne apropiem astfel de naturalism, dacă ne gândim la momentul când Tata-Bătrân își descrie copilăria, la moartea Titei, la momentul când Silion Mihai își pierde iubita adorată Silvia, când jandarmii își apără postul comunei de sovieticii care prădau totul în jur, ori când, pe fondul unei pierderi a echilibrului sufletesc, unul din personajele din „Destine după destine", la un moment dat, disperă și cedează:

„Acolo slujba era în toi. A intrat și s-a oprit în fața stâlpilor de lemn care despărțeau tinda în naos. Femeile îl priveau uimite că nu puteau pricepe de ce se afla acolo și nu la Doaru. Părintele Petrică tocmai ieșea din altar spunînd o rugăciune. Preotul Vasile a luat arma și a tras. În acel moment părintele s-a aplecat închinâncu-se la icoanele împărătești. Glonțul i-a trecut pe deasupra capului, i-a pătruns în altar și a găurit masa sfântă. Biserica s-a umplut de fum și de miros de pulbere."

Scriitorul Ilie Șandru este un dedicat, experimentat cadru didactic, înzestrat cu o forţă şi activitate mediatică de invidiat, cu o capacitate de sinteză şi de analiză foarte bine conturate, cu o demonstrată voinţă concretizată literar şi ştiinţific. Precum vedem, putem adăuga acestor calități și pe cele care decurg din mânuirea tehnicilor de prozator, tehnici atât de necesare oricărui creator de texte. Latura aceasta a sa, care a stat și și-a așteptat momentul potrivit, a apărut în consecvenţă cu preocupările sale dintotdeauna, revelând lumina creaţiei care îl posedă atât de blând în spirit și în fapte. Căci așa îi stă bine unui spirit literar, să poată lua forma unui personaj de oricând și de oriunde, să fie animinal, inofensiv, amoral și atemporal.

Macrina-Viorica Lazăr

Traducere

ESEUL ȘI ȘTIINȚELE UMANISTE

O lucrare cu o enormă audiență în învățământul liceal și universitar francez a fost antologia de istorie a literaturii franceze, concepută și realizată, începând cu 1958, mereu îmbunătățită și actualizată. Ea a ajuns un bestseller sui-generis, deja în 1980 fiind editate, în Franța și în țările francofone, peste 20 de milioane de exemplare. Edițiile finale cuprind șase volume masive, format mare, fiecare apropiindu-se de o mie de pagini; antologia acoperă, într-un mod sistematic, istoria literaturii franceze începând cu Evul Mediu și până prin anii '80 ai secolului trecut, prezentând cu acuratețe nu numai compartimentele literare propriu-zise, ci și corelațiile între literatură și celelalte arte, curentele de gândire din epocă etc.

Autorii, ANDRÉ LAGARDE *şi* LAURENT MICHARD, *cu o cultură umanistă extrem de solidă, formată în perioada interbelică, au profesat la licee-fanion ale învățământului parizian (*„LOUIS-LE-GRAND" *și* „HENRI-IV" *din Paris). Ei au îmbinat rigoarea științifică cu cerințele pedagogiei, iar rezultatul a fost* „[...] o culegere de texte alese, prezentate și comentate, din autori francezi, în succesiunea lor cronologică şi care servea ca bază a însușirii literaturii franceze în licee. O bogată ilustrare, adesea în culori, picturală și fotografică (inovație mult apreciată în epocă) însoțește textele." *(www.wikipedia.fr)*

Din cel din urmă volum al seriei (Secolul al XX-lea: Marii autori francezi - Antologie și istorie literară, Editura Bordas, Paris, 1993) *am selecționat „o picătură" (p. 851-854), care se referă la eseistica de după al Doilea Război Mondial. Fragmentele vizează raportul între literatură şi inconștient sau mitologie, relația între cuvânt și operă sau apărarea formei clasice de transmitere a operei, în opoziție cu inovațiile care se prefigurau încă din acea vreme. De remarcat că în acest volum sunt prezenți și dramaturgul* EUGEN IONESCU *şi marele eseist și stilist* EMIL CIORAN, *alături de istoricul religiilor* MIRCEA ELIADE, *pe care îl puteți regăsi chiar în traducerea de față.*

„Începând cu 1950, dezvoltarea științelor umaniste și a culturii artistice favorizează înflorirea unei literaturi reflexive, al cărei obiect principal este explorarea *relațiilor între om și manifestările misterului sau ale iraționalului*. Astfel, JEAN CAZENEUVE (născut în 1915) a studiat credințele şi riturile (*Zeii dansează la Cibola. Shalako al indienilor Zûnis*, 1957; *Riturile și condiția umană*, 1957), mai înainte de a se impune drept sociolog al audio-vizualului (*Capacitățile de impact ale televiziunii*, 1970; *Societatea şi ubicuitatea*, 1972; *Omul telespectator*, 1974). Acestei literaturi despre sacru, mituri şi artă îi aparțin şi lui GABRIEL AUDISIO (1900-1978: *Prezicătorii*, 1946; *Focuri vii*, 1958), RAYMOND ABELIO (1907-1986: *Înspre un nou profetism*,1950; *Structura absolută*, 1965; *Introducere în noua gnoză*, 1981) şi, mai ales, RENÉ HUYGHE, MAURICE BLANCHOT, MIRCEA ELIADE şi ROGER CAILLOIS."

René Huyghe

Istoric al artei, conservator al picturilor de la Luvru (1937), profesor la Collège de France (1951: catedra de psihologia artelor plastice), RENÉ HUYGHE (născut în 1906) s-a implicat încetul cu încetul într-o meditație care prezintă o oarecare analogie cu cea a lui MALRAUX asupra *semnificației spirituale* a creației artistice. Titlurile operelor sale sunt revelatorii: *Dialog cu vizibilul* (1955), *Arta şi sufletul* (1961-1980), *Sens şi destin în artă* (1967).

ARTĂ, VIAȚĂ INTERIORĂ ȘI INCONȘTIENT

Dintr-o perspectivă vizionară asupra evoluției conștiinței, RENÉ HUYGUE pune în evidență tulburarea care a urmat descoperirii <<*imensului domeniu al vieții inconștiente*>>. Asemenea lui FONTENELLE sau lui MONTESQUIEU, el te face să te gândești la efectele radicale în modalitățile de gândire; însă originalitatea sa constă într-o depășire dialectică, care are tendința de a reduce antonimiile.

„De un secol încoace, cunoașterea umană a suferit o răsturnare care nu s-a produs în această privință de la apariția creștinismului, poate chiar de la cea a civilizației grecești. Ideile noastre despre artă nu pot, din această cauză, decât să-și asume urmările.

Trup și suflet, viață materială și viață interioară, fiziologie şi psihologie, aceste delimitări erau suficiente: o construcție grosolană și, foarte sus, cabina de pilotaj luminată de far, singurul vizibil în noapte. Dar, într-o zi, ne dăm seama că lumina care, pe culme, ne atrage privirea, este solidară cu o mașinărie întunecată care o pregătește și o condiționează, care vibrează și zumzăie fără încetare în măruntaiele turnului; activitatea mentală încetează de a se limita la această celulă transparentă și luminată, în care totul poate fi văzut și poate fi înțeles; ea se prelungește, coboară fără încetare în corpul obscur și ascuns; ea își regăsește aici rădăcinile: viața interioară nu mai este doar viața spiritului, ea s-a amplificat și s-a îngreunat de necunoscut, de imensul domeniu al vieții inconștiente.

Transformare imensă! Până atunci, gândirea lucidă și reflexivă apărea drept principiu al tuturor cugetărilor noastre, al tuturor acțiunilor și al tuturor progreselor; brusc, ea devine un sfârșit, o reacție sau chiar un simplu efect. Nu numai studierea individului a ieșit modificată din această probă, dar, de asemenea, însăși studierea istoriei artei. Prima fusese constituită, până atunci, din <<oameni iluștri>>, niște creiere responsabile, acționând asupra elementelor; iată că, dintr-o dată, regăsește în sine, ea însăși, ceva inconștient: masele anonime și motivele obscure care le conduc orbește. Cea de-a doua oferea o suită de modele de maeștri iluștri, cărora le erau descrise <<Viețile>> și a căror cercetare intenționată proiecta chipurile lor asupra Frumuseții. Dar iată că totul, teorii și stiluri, se răsucesc fără vreo reacție sub fatalitatea unor fapte și nu mai ascultă decât de motive colective și nemărturisite. În vremea aceea, Taine explica arta prin condițiile apariției sale, precum Marx explica societatea prin materialismul dialectic. Un val de determinism pune stăpânire pe finalul secolului al XIX-lea și, mai mult, conștiința primește statutul de epifenomen înregistrator.

De atunci, s-a încercat stabilirea unui echilibru: trebuind să facă faţă acestei lumi limitate a inconștientului care îi este necunoscut prin însăși natura sa, dar de care totuşi ea depinde într-un mod atât de strâns, gândirea a reacționat. Nimic nefiindu-i, prin definiție, ireductibil, chiar și ceea ce îi este mai contrar, gândirea a întreprins, odată cu generația lui Bergson și a lui Proust, încercarea de a-și rafina suficient metodele spre a analiza, în loc de a nega, chiar și ceea ce îi este antinomic."

Arta și sufletul (Editura Flammarion)

Maurice Blanchot

Opera romanescă a lui **MAURICE BLANCHOT** (născut în 1907) a cunoscut o audiență prelungită în virtutea influenței sale discrete asupra <<noului roman>> și a <<noii critici>>. Evoluția sa trece de la <<ROMANE>> (*Thomas cel obscur*, 1941; *Animabad*, 1942; *Cel mai înalt*, 1948) la <<POVESTIRI>> lipsite total de personaje, de decoruri, de evenimente (*Oprirea morții*, 1948; *În clipa dorită*, 1951; *Cel care nu mă va însoți*, 1953; *Așteptarea, uitarea*, 1962).

În eseurile sale, întrebarea esențială vizează posibilitatea și semnificația scriiturii; *Cum este posibilă literatura?* (titlul unui eseu, 1942); cine vorbește? cum să interpretăm <<Eul>> naratorului? Care este legătura între absența sau moartea obiectului și scriitura care îl nimicește?

Întrebarea neobosită a acestui <<metafizician al criticii>> (**P. de BOISDEFFRE**) este reiterară într-un număr mare de eseuri, adesea cu titluri semnificative: *Partea focului [Sacrificiul intenționat]* (1943) ["La part du feu" este o expresie greu de echivalat: numește partea sacrificată cu bună știință spre a salva măcar o altă parte dintr-un întreg - n. trad.]; *Lautréamont și Sade* (1949); *Spațiul literar* (1955); *Cartea care va veni* (1959); *Conversația infinită* (1963); *Un pas dincolo* (1973); *Scriitura dezastrului*, (1980); *Mai târziu* (1983); *Comuniunea de nemărturisit* (1984); *Cel din urmă care va vorbi* (1985).

În *Spațiul literar*, **MAURICE BLANCHOT** atinge cu adevărat profunzimi de nebănuit: în această lucrare, se găsesc esențialmente filosofi și poeți, aflați în chiar centrul unui fel anume de singurătate creatoare, despre care mărturisesc aceste rânduri ale lui **NOVALIS**: <<*Noi visăm să călătorim de-a lungul Universului: așadar, Universul nu se află în noi înșine? [...] Înspre interior duce calea cea misterioasă; eternitatea se găsește în noi, cu toate lumile sale*>>. De asemenea, în *Spațiul literar* el a formulat într-o manieră semnificativă esența complexă a operei literare: <<*Opera nu constituie o operă decât dacă ea este unitatea destrămată, mereu în luptă şi niciodată molcomită, iar ea nu reprezintă această intimitate sfâșiată decât* dacă ea se face lumină de-a lungul obscurității, *strălucire a ceea ce rămâne încă o dată închis*>>.

În *Cartea care va veni* (1959) el studiază (urmându-l pe **R. BARTHES**) problemele stilului și ale scriiturii și, în *Partea focului*, raporturile între autor și cititor: <<*Scriitorul, de pildă, ar dori să protejeze perfecțiunea lucrului scris ținându-l cât mai îndepărtat posibil de viața exterioară, [...] însă atunci unde începe, unde se sfârșește opera?*>>

DIN FERICIRE, LIMBAJUL ESTE UN LUCRU

„Momentul în care ceea ce este glorificat în operă este opera, în cazul în care încetează într-o oarecare măsură de a fi fost terminată, de a se relaționa cu cineva care a făcut-o, ci încearcă să reunească întregul, esența lucrării, în care există acum munca, începutul și decizia originală, acest moment care îl anulează pe autor este și acela când, opera deschizându-se către ea însăși, tocmai prin această deschidere lectura își găsește punctul de plecare."

(**MAURICE BLANCHOT**, *Spațiul literar*, VI)

„În vorbire, moare ceea ce dă viață vorbirii; cuvântul este viața acestei morți, ea este <<viața care poartă în sine moartea și se menține în ea>>. Admirabilă putere. Însă se găsea acolo ceva, care nu mai există. Ceva a dispărut. Cum să-l regăsesc, cum să mă întorc spre ceea ce este *înainte*, dacă întreaga mea forță constă în a acționa asupra a ceea ce este *după*? Limbajul literaturii este căutarea acestui moment care o precedă. În general, ea este numită existență. Ea cere ca pisica să fie așa cum e realmente, năvodul pescăresc să existe în individualitatea sa, nu a omului, ci acesta, lucrul, și, în acesta, să fie ceea ce omul evită să spună, ceea ce este fundamentul vorbirii și pe care vorbirea îl exclude spre a comunica, abisul, Lazăr din mormânt și nu Lazăr adus la lumină, cel care deja miroase, care reprezintă Răul, Lazăr cel pierdut, iar nu Lazăr cel salvat și reînviat. Dar, în absența pe care eu o chem, în uitarea prin care eu îndepărtez imaginea pe care mi-o furnizează, în adâncul acestui cuvânt greu, izbucnind el însuși precum un lucru necunoscut, eu invoc cu pasiune întunecimea acestei flori, parfumul acesta care mă străbate și pe care eu nu-l respir, această pulbere care o impregnează, dar pe care eu nu o văd, această culoare care este doar o urmă, iar nu lumină. Așadar, în ce constă speranța mea de a parveni la ceea ce tot eu resping? În materialitatea limbajului, în faptul că cuvintele, de asemenea, sunt lucruri, ceva natural, ceva ce mi s-a oferit și mi se oferă mai mult decât pot eu însumi înțelege. Acum, ea este singura mea șansă. Numele încetează de a mai fi o trecere efemeră de la nonexistență pentru a deveni o sferă concretă, un munte compact de existență; limbajul, părăsind acest sens pe care îl voia a fi unic, încearcă să se rupă de logică. Tot ceea ce are consistență fizică deține rolul prim: ritmul, greutatea, masa, figura, iar mai apoi hârtia pe care scriem, urma cernelii,

cartea. Da, din fericire, limbajul este un lucru: este obiectul scris, o bucată de ceva, o așchie de stâncă, un fragment de argilă în care dăinuie realitatea pământului. Cuvântul acționează, nu asemeni unei forțe ideale, ci ca o putere obscură, ca o vrajă care constrânge lucrurile, le face realmente prezente în afară de ele însele."

(*Partea focului*, Editura Gallimard)

Mircea Eliade

Problema *sacrului*, văzut în manifestările sale religioase, mitologice și estetice, este, împreună cu misterul *nevoii mitologice* recunoscute ca lege fundamentală a naturii umane, la originea cercetărilor etnologice, precum cele ale lui **LÉVI-STRAUSS**. Plecând de la aceste idei științifice fundamentale se elaborează o manieră de gândire care, la rândul ei, inspiră unele *eseuri sintetice* asupra principalelor teme și moduri de exprimare a *gândirii mitologice*.

De origine română, **MIRCEA ELIADE** (1907-1986) este, împreună cu **ROGER CAILLOIS**, principalul reprezentant al acestei reflecții, prin: *Mitul eternei reîntoarceri* (1949), *Mituri, vise și mistere* (1957-1972), *Aspecte ale mitului* (1963), *Încercarea labirintului* (1985).

IEȘIREA DIN TIMP

În legătură cu relația dintre *mit* și *roman*, **MIRCEA ELIADE** analizează aici fenomenul <<ieșirii din timp>>, care determină în egală măsură narațiunea mitică şi narațiunea romanescă. TEME: *Mituri. Timp. Literatură. Artă.*

„Este de subliniat că proza narativă, în special romanul, în societățile moderne, a luat locul ocupat de expunerea de mituri și de basme în societățile tradiționale și populare. Mai mult, este posibilă recuperarea structurii <<mitice>> a anumitor romane moderne, putem demonstra supraviețuirea literară a marilor teme și a personajelor mitologice. (Acest lucru se verifică mai cu seamă cât privește tema inițiatică, tema probelor îndeplinite de Eroul-Salvator și luptele lui împotriva monștrilor, mitologiile Femeii și ale Bogăției). Așadar, din această perspectivă am putea spune că preferința modernă pentru romane trădează dorința de a înțelege într-un număr cât mai mare posibil a <<povestirilor mitologice>> desacralizate sau pur și simplu camuflate în forme <<profane>>.

Un alt fapt semnificativ: nevoia de a citi unele <<povestiri>>și narațiuni pe care le-am putea numi paradigmatice, deoarece ele sunt expuse după un model tradițional. Oricare ar fi profunzimea crizei actuale a romanului, e adevărat că nevoia de a pătrunde în niște universuri <<străine>> şi de a urmări peripețiile unei <<istorii>> pare consubstanțială condiției umane și, prin urmare, este ireductibilă. Există, aici, o cerință greu de definit, în același timp o dorință de a comunica cu ceilalți, <<necunoscuții>>, și de a împărtăși dramele si speranțele lor și de a înțelege *ceea ce s-a putut întâmpla*. Am concepe cu dificultate o ființă omenească care să nu fie fascinată de <<povestire>>, de nararea unor evenimente semnificative înzestrate cu <<dubla realitate>> a personajelor literare (care, în același timp, reflectă realitatea istorică și psihologică a membrilor unei societăți moderne și dispun de forța magică a unei creații imaginare).

Dar << ieșirea din Timp>>, produsă prin lectură – mai cu seamă prin lectura romanelor – este ceea ce apropie cel mai mult funcția literaturii de cea a mitologiilor. Timpul pe care îl <<trăim>> citind un roman nu este, fără îndoială, cel care ne reintegrează într-o societate tradițională, dând ascultare unui mit. Dar, și într-un caz și în celălalt, <<ieșim>> din timpul istoric și personal și suntem aruncați într-un timp fabulos, transistoric. Lectorul este confruntat cu un timp straniu, imaginar, ale cărui ritmuri se modifică la nesfârșit, întrucât fiecare povestire își are timpul propriu, specific și exclusiv. Romanul nu are acces la timpul primordial al miturilor, dar, în măsura în care el relatează o întâmplare verosimilă, romancierul întrebuințează un timp *aparent istoric*, și, cu toate acestea, condensat sau dilatat, un timp care, deci, dispune de toate libertățile unor lumi imaginare."

Aspecte ale mitului (Editura Gallimard)

Roger Caillois

Punctul de plecare al lui **ROGER CAILLOIS** (1913-1978) este mai accentuat sociologic decât cel al lui **MIRCEA ELIADE**: el se arată interesat de raporturile între imaginar și social (*Mitul şi Omul*, 1938), apoi abordează problemele sacrului în *Omul și Sacrul* (1939-1970). Plecând de la o chestiune legată de poezie (*Impostурile poeziei*, 1945) el își va concentra în fine reflecția asupra diferitelor aspecte de circumscriere a mitologicului în literatură și mai cu seamă în fantastic. (*În inima fantasticului*, 1968).

SFÂNTA SCRIITURĂ

CAILLOIS încearcă aici să exploreze relația între *imaginar* şi *literar* sub semnul scriiturii (*Abordări ale imaginarului*, 1974; *Abordări ale poeziei*, 1978). În această privință, *Discursul de recepție la Academia Franceză*, unde el a fost primit în 1972, este un text exemplar.

„Un vers, un proverb, o maximă, printr-un concurs de corespondențe sau de simetrii, se înalță firesc înspre o stabilitate de invidiat. Un text prea întins sau prea confuz, dacă nu l-ar fixa scrierea, dacă imprimeria nu l-ar multiplica, nu ar avea nici măcar timpul de a fi creditat cu șansa celei mai restrânse permanențe. De aceea, scrierea constituie garanția, șansa supraviețuirii, oricât ar fi ea de precară și, de altfel, cu totul întâmplătoare, pentru care, însă, nu există scriitor care să nu rişte un pariu nesăbuit.

Dar iată că și scriitura, la rândul ei, este pusă în discuție. Niște profeți care arată, sper, mai multă răutate decât clarviziune, anunță sfârșitul, după cinci secole infame, a erei Gutenberg. Astfel, nu numai editarea în sine este hărăzită de aceştia unei apropiate lipse de perspective în viitor, ci și expresia scrisă, văzută în ansamblul său, în creațiile sale vii, în superioritatea sa încă proaspătă la scara istoriei categoriei sale. Să dea zeii să fie alungat acest semn rău prevestitor! În ceea ce mă privește, sunt convins că procedeele de înregistrare, de conservare, de multiplicare și de înlocuire a sunetului sau a imaginii sunt niște câștiguri inestimabile, dar care nu îndepărtează nicidecum expresia discursivă, așa cum un text o fixează şi o perpetuează, invitând la decodificare și la meditație, adică la o indispensabilă desfășurare a unui mesaj, în care chiar și ceea ce este informal, abstract, devine, încetul cu încetul, explicit. Până la configurația pe care sensibilitatea nu și-o adaptează bine decât în momentul în care detaliile sunt numite, enumerate, descrise și, ca să spunem așa, lecturate. În felul acesta, oricare limbaj își primește de la scriitură consacrarea și îmbogățirea sa. Scriitura este, prin însăși rațiunea sa, suport al cunoașterii exacte și verificabile, al argumentării riguroase, instrument aproape exclusiv și mijloc de păstrare a unor date de referință durabile. Nu s-a remarcat îndeajuns în ce măsură sunetul insistent și imaginea în mișcare, în opoziție cu lectura, favorizează hipnoza spiritului și îl îndreaptă cu ușurință spre senzația frustă și năucitoare pe care le declanșează vacarmul sau rumoarea.

Sfântă scriitură! nu există vreun loc de pe planetă unde semnele gravate în marmură, turnate în bronz, săpate în fiecare materie rezistentă sau prețioasă care să nu-i fi acordat o persistență solemnă. Runele de pe pietrele din Nord și stelele din deșerturile Asiei, cartușele din sanctuarele Egiptului și caligrafiile uriașe ale porticurilor și ale cupolelor albastre din Samarkand și Ispahan; scrierea uncială de pe pergamentele din piele de vițel și dedicațiile romane stereotipe de pe apeducte, de pe palate și de pe morminte; caractere grafice împrăștiate pe mătase cu articulația unei mâini exersate a unui meșter din China sau din Nara: peste tot constat aceeași cinstire adusă scrisului și, prin intermediul acestuia, textului căruia el i-a dat existență și pe care el îl perpetuează."

Discurs de recepție la Academia Franceză (Editura Gallimard)

Selecția fragmentelor, prezentarea și traducerea,
prof. Alexandru Ciubîcă

Echipa

CONSILIERI EDITORIALI
Călin Vlasie
Nicolae Băciuț
Lazăr Costel

REDACTOR-ȘEF
Viorica-Macrina Lazăr

EDITORI
Luminița Csiki
Mihaela Ilisan
Mirela Laczko-Rusu
Ligia Cătinean
Cristina Coșarcă
Anca-Maria Hângan-Țifrea
Anda Elena Ianoși
Alexandru Ciubîcă
Doina Țifrea
Aurora Pașcan
Aurica Ujică
Andra Borș
Floarea Natea
Mariana Mureșan
Mirela Petruț
Cristina Pop Dobreanu

AUTORI
Alexandru Ciubîcă
Carolina Baldea
Nicolae Gheju
Pescărușul
Ghiță Colceriu
Daniel Voica
Victoria Fodor Demian
Gabriel Florin Macsim
Maria Galat
Elvira-Aurica Tomuș
Aron Pop
Domnica & Gabriel Co.
Cosmina Marcela Oltean
Macrina-Viorica Lazăr

CONCEPȚIE GRAFICĂ
Matheea Negruț

FOTOGRAFIE
Florian Klauer

ILUSTRAȚII
Maria Mirabela Joandrea
Cosmina Oltean

REALIZATOR
Biblioteca Municipală
„George Sbârcea”

SPONSOR
Romaqua Group

ISSN 2537 - 1606
ISSN-L 2537 - 1606

EVENIMENTE CULTURALE IMPORTANTE ALE BIBLIOTECII

1. Tabără de scriere creativă - poezie: gratuit pentru 20 locuri, 27 - 31 august 2018, cu Florin Iaru
2. Tabără de engleză şi modelaj: gratuit pentru copii cu vârste între 10 și 16 ani, 13 locuri, 9 -13 iulie 2018
3. Tabără de istorie locală Topliţa la Centenar - oameni, locuri, fapte: gratuit pentru copii cu vârste între 10 și 18 ani, 18 locuri, 23 - 27 iulie 2018
4. 1 Iunie - Ziua copilului 2018 - Atelier Parenting. Academia Hiedi

Tematici:

a. Cum gestionăm plânsul și crizele de furie ale copiilor;
b. Disciplinare prin joc;
c. Copilul de 1-3 ani: program, rutine, activități, dezvoltare emoțională;

Contact

Vă așteptăm cu drag lucrările la adresa de e-mail:
toplitera@yahoo.com

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „GEORGE SBÂRCEA” · CENTRUL CULTURAL TOPLIȚA · Primăria TOPLIȚA · ROMAQUA GROUP · FUNDAȚIA MIRON CRISTEA